

HRVATSKO
KATOLICKO
SVEUCILISTE
ZAGREB
UNIVERSITAS
STUDIORUM
CATHOLICA
CROATICA
ZAGREBIA

Detailed Course Syllabus

Academic year:

2025/2026

Semester:

Winter semester

Study Program:

Povijest (R) (elective)
Komunikologija (R)
(elective)
Psihologija (R) (elective)
Sociologija (R) (elective)
Sestrinstvo (I) (elective)
Sestrinstvo (R) (elective)
Primaljstvo (R)
(elective)
Primaljstvo (I) (elective)

Year of study:

1

I. BASIC COURSE INFORMATION

Name: Hrvatsko iseljeničtvo i povratništvo u 19. i 20. stoljeću**Abbreviation:** IZBP210**ECTS:** 4**Code:** 234739**Prerequisites:** No*Total Course Workload***Teaching Mode****Total Hours**

Lecture

30

Seminar

15

Class Time and Place: HKS - according to the published schedule

II. TEACHING STAFF

*Course Holder***Name and Surname:** Hofgräff Marić Darija**Academic Degree:****Professional Title:** naslovni docent**Contact E-mail:**darija.maric@unicath.hr**Telephone:****Office Hours:** According to the published schedule*Course Assistant*

III. DETAILED COURSE INFORMATION

Teaching Language: Hrvatski

<p>Course Description</p>	<p>Upoznati studente s ulogom države u reguliranju iseljavanja/povratka stanovništva u europske i prekomorske zemlje tijekom 19. i 20. stoljeća. Na primjerima rada pojedinih državnih institucija (Kraljevska zemaljska vlada u Zagrebu, Iseljenički komesarijat i dr.), privatne inicijative i Crkve u Hrvatskoj identificirati mehanizme koji su oblikovali iseljeničko-povratnička pitanja. Ispitati kvalitetu privatno-pravne zaštite iseljenika i povratnika u okviru koje su se rješavala pitanja vezana uz mirovine, ostavine, osiguranja i dr., s posebnim naglaskom na zaštiti siromašnih iseljenika i povratnika, uključujući i iseljeničku siročad. U tome smislu želi se dokazati kontinuitet između habsburškog i međuratnog razdoblja u kojemu je uloga Hrvata u odnosu na politiku iseljavanja i povratka stanovništva bila značajna ne samo u administrativnome već i izrazito socijalnome smislu, bez obzira na društveno-političke okvire u kojima se Hrvatska nalazila u razdoblju 19. i 20. stoljeća. Predmet može obuhvatiti i socijalističko razdoblje, uključujući i migracije za vrijeme Domovinskog rata, što će ovisiti o zainteresiranosti studenata za temu.</p>
<p>Educational Outcomes</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ovladati temeljnim historiografskim pojmovima iz hrvatske i svjetske povijesti vezanima uz hrvatsko iseljeničtvo i povratništvo 19. i 20. stoljeća. 2. Prepoznati temeljne procese iseljavanja i povratka stanovništva iz hrvatske i svjetske povijesti 19. i 20. stoljeća. 3. Prikupljati stručnu i znanstvenu literaturu i istraživati izvore u arhivima, knjižnicama, muzejima i srodnim ustanovama u skladu sa zadacima seminarskih radova, ili u zamjenu pristupiti izradi zajedničkih grupnih projekata, ovisi o dogovoru nastavnika i studenata. 4. Kritički analizirati i interpretirati izvore, znanstvenu i stručnu literaturu u skladu sa zadacima seminarskih radova. 5. Napisati jasan i strukturiran seminarski rad. 6. Održati jasno i strukturirano seminarsko izlaganje. 7. Aktivno i argumentirano sudjelovati u seminarskim raspravama. 8. Pridržavati se etičkih načela u radu.
<p><i>Textbooks and Materials</i></p>	
<p>Required</p>	<p>HOFGRÄFF MARIĆ, Darija. Iseljenici i povratnici: Pravni i institucijski aspekti u razdoblju Austro-Ugarske Monarhije i Kraljevine SHS - Kraljevine Jugoslavije. Zagreb: Školska knjiga, 2021 (monografija); BRUNNBAUER, Ulf. <i>Globaliziranje jugoistočne Europe: iseljenici, Amerika i država : od kraja 19. stoljeća</i>. Zagreb: Srednja Europa, 2019.; 497-503. HOLJEVAC, Većeslav. <i>Hrvati izvan domovine</i>. Zagreb: Matica hrvatska, 1967. (1. izdanje); 1968. (2. izdanje); ANTIĆ, Ljubomir. <i>Hrvati i Amerika</i>. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2002.; ANTIĆ, Ljubomir. „Prilog istraživanju austrijske iseljeničke politike i zakonodavstva kao činilaca masovnog iseljavanja iz Dalmacije pred Prvi svjetski rat“. <i>Zadarska revija</i> 2-3 (1985):242-254.; KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, Mira. "Djelovanje velike ekonomske krize na migraciona kretanja jugoslavenskih naroda". U: <i>Svetska ekonomska kriza 1929-1934. i njen odraz u zemljama jugoistočne Evrope</i>, ur. Vasa Čubrilović. Beograd: Balkanološki institut Srpske akademije nauka i umetnosti, 1976, 337-366.; KRIŠTO, Jure. <i>Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu: Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara</i>. Zagreb: Hrvatski institut za povijest; Korčula: Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara, 2005.; LAKATOŠ, Josip. <i>Narodna statistika</i>. Zagreb: vlastita naklada, 1914.; NEJAŠMIĆ, Ivica. "Iseljavanje iz Hrvatske u europske i prekomorske zemlje od sredine 19. stoljeća do 1981. - pokušaj kvantifikacije". <i>Migracijske teme</i> 6 (1990), br. 4: 511-526.; PULJIZ, Vlado; BEŽOVAN, Gojko; MATKOVIĆ, Teo; ŠUČUR, Zoran; ZRINŠČAK, Siniša. <i>Socijalna politika Hrvatske</i>. Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta, 2008. STOJANOVIĆ, Dimitrija J. "Zaštita djece". U: <i>Narodna zaštita: almanah 1914.-1924.</i> Zagreb, 1924, 54-57.; SZABO, Agneza. "Štamparov suvremenik Josip Šilović - utemeljitelj Zaklade za kolonizaciju siročadi iz gladnih hrvatskih krajeva i Zaklade siročadi naših iseljenika u vrijeme Prvog svjetskog rata". <i>Acta medico-historica Adriatica</i> 13 (2015), Supplement 1: 49-62.</p>
<p>Supplementary</p>	<p>KIRKPATRICK, Clifford. "Selective Immigration: The New Mercantilism". <i>Journal of Social Forces</i> 3 (1925), br. 3.; KUHAR, Martin. <i>Eugenika u hrvatskoj medicini i njezin utjecaj na javnost u razdoblju od 1859. do 1945.</i> Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, 2015.; STIPETIĆ, Vladimir. "Artur Benko Grado (1875-1946) - zaboravljeni statističar i ekonomist". <i>Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu</i> 21 (2003): 7-16.; SUPEK, Olga; ČAPO ŽMEGAČ, Jasna. „Effects of Emigration on a Rural Society: Demography, Family Structure and Gender Relations in Croatia“. U: <i>Roots of the Transplanted</i>, vol 1, ur. Dirk Hoerder, Inge Blank. New York: Columbia University Press, 1994, 311-339.; ZAHRA, Tara. <i>The Great Departure - Mass Migration from Eastern Europe and the Making of the Free World</i>. New York : W. W. Norton and Co., 2016.</p>
<p><i>Examination and Grading</i></p>	

To Be Passed DA	Exclusively Continuous Assessment NE	Included in Average Grade DA
-----------------	--------------------------------------	------------------------------

Prerequisites to Obtain Signature and Take Final Exam	<p>Redovito pohađanje nastave – prisutnost na najmanje 70% nastave prema studijskom programu i izvedbenom nastavnom planu;</p> <p>Uredno izvršene seminarske obveze – pripremljeno izlaganje (PP prezentacija) te predana i prihvaćena pisana verzija seminarskog rada najmanje deset dana prije izlaska na ispitni rok; U slučaju da se student/ica odluči za istraživanje u arhivima i srodnim baštinskim institucijama, neće morati sudjelovati u zajedničkom grupnom projektu (napr. snimanje kraćih video uradaka na temelju arhivskih izvora i sl., što će ovisiti o dogovoru nastavnika i studenata).</p> <p>Stjecanje minimalnog uspjeha od 35 % tijekom nastave unutar zadanih nastavnih aktivnosti – ostvareno kumulativno.</p>
--	--

Examination Manner	<p>Brojčana ljestvica ocjenjivanja studentskog rada je:</p> <p>nedovoljan (1) – 0 do 49,9 %</p> <p>dovoljan (2) – 50 do 64,9 %</p> <p>dobar (3) – 65 do 79,9 %</p> <p>vrlo dobar (4) – 80 do 89,9 %</p> <p>izvrstan (5) – 90 do 100 %</p> <p>Način stjecanja ocjene:</p> <p>a. Nastavne aktivnosti – 70 % ocjene</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. seminarske obveze – 20% 2. 1. kolokvij – 25 % 3. 2. kolokvij – 25 % <p>b. Završni ispit – 30 % ocjene</p> <p>usmeni ispit – 30 % (<i>za prolaz je nužno riješiti 50 % ispita</i>)</p>
---------------------------	--

Grading Manner	<p>Nastavne aktivnosti: seminarske obveze, 1. kolokvij (pismeni), 2. kolokvij (pismeni).</p> <p>Završni ispit: usmeni ispit.</p>
-----------------------	--

Detailed Overview of Grading within ECTS		
VRSTA AKTIVNOSTI	ECTS bodovi - koeficijent opterećenja studenata	UDIO OCJENE (%)
Pohađanje nastave	1,2	0
Seminarsko izlaganje	0,84	30
Kolokvij - međuispit	0,56	20

Kolokvij - međuispit	0,56	20
Ukupno tijekom nastave	3,16	70 %
Završni ispit	0,84	30 %
UKUPNO BODOVA (nastava+zav.ispit)	4	100 %

IV. WEEKLY CLASS SCHEDULE

[Predavanja]

#	Topic
1	Uvodno predavanje: predavljanje plana i programa rada, uz pojašnjenje studentskih obveza i literature.
2	Uloga države i ključni čimbenici razvoja socijalne politike, zašto iseljavamo - tradicija, potreba ili pomodarstvo?
3	RAZDOBLJE AUSTRO-UGARSKJE MONARHIJE (Začetci državne institucionalizacije nad iseljavanjem i povratkom stanovništva kroz prizmu pravne i institucijske regulative: uloga Kraljevske zemaljske vlade u Zagrebu).
4	Statistički pokazatelji o iseljavanju i povratku stanovništva tijekom 19. stoljeća.
5	Socijalna zaštita iseljenika i povratnika (organizacija odlaska i povratka bolesnih i osiromašenih iseljenika).
6	KOLOKVIJ
7	RAZDOBLJE KRALJEVINE SHS - KRALJEVINE JUGOSLAVIJE (Propalo gospodarstvo - razlog novog vala iseljavanja).
8	Institucijska i pravna organizacije iseljeničtva - povratništva u Hrvatskoj (uloga i značaj Iseljeničkog komesarijata u Zagrebu; Statistički pokazatelji o iseljenicima i povratnicima).
9	Pomoć iseljenicima u realizaciji iseljavanja preko informativnih ureda i njihova suradnja s novinskim redakcijama.
10	Povratnička populacija (razlozi povratka i razine zbrinjavanja povratnika, Dom u Jelsi za osiromašene i bolesne povratnike, uloga Hrvatske bratske zajednice i drugih privatnih inicijativa).
11	KOLOKVIJ
12	Uloga i značaj dr. Josipa Šilovića (Narodna zaštita).
13	Utjecaj sestara dominikanki Kongregacije Svetih anđela čuvara na Korčuli u zbrinjavanju i obrazovanju iseljeničke siročadi i djece skitnica.
14	Turističko-domaćinska škola u Vignju kao poseban socijalni model skrbi za iseljeničku siročad i dr.
15	Posjet Hrvatskom državnom arhivu (strukturna organizacija fondova/ zbirki o hrvatskom iseljeničtvu).

[Seminari]

#	Topic
---	-------

1	Uvodno predavanje: pojašnjenje studentskih obveza i podjela seminarских zaduženja.
2	Determinante razvoja socijalne politike.
3	Razlozi, mehanizmi i rute iseljavanja hrvatskog stanovništva tijekom 19. - 20. stoljeća.
4	Fenomen vrbovanja stanovništva na iseljavanje - nekad i danas.
5	Učinak iseljeničkih doznaka na domaću ekonomiju - nekad i danas.
6	KOLOKVIJ
7	Obrazovanje hrvatske djece u zemljama iseljenja.
8	Znameniti iseljenici iz Hrvatske i njihova humanitarna angažiranost.
9	Utjecaj novinskih napisa na oblikovanje javnog mišljenja o iseljavanju i povratku stanovništva (nekad i danas).
10	Iseljavanja Hrvata u vrijeme nakon Drugog svjetskog rata.
11	Povratak nekad i danas (sličnosti i razlike).
12	Komparativne prednosti života u Hrvatskoj u odnosu na druge europske zemlje.
13	Iseljavanje Hrvata iz Bosne i Hercegovine u (Njemačku, Irsku i druge europske zemlje) tijekom 20 stoljeća.
14	KOLOKVIJ
15	Posjet Hrvatskom državnom arhivu (kako se pripremiti za istraživanje, tematski vodič o iseljeništvu i dr.).